

E feltevés alapján vizsgáltuk meg a barlang alatt kb. 10 m-rel elhelyezkedő kis, lapályos előteret egy szondával, 2001. július 27–29. között. Amennyiben kultikus célokat szolgált a barlang (az istenség lakhelye), úgy előtte zajlott a kultuszcselekmény. Így várhatóak voltak oltármaradványok és áldozati tevékenység nyomai. Az egyetlen famentes (erdő borítja a területet) kis helyen húzott 4 m hosszú és 70 cm széles szondával lehatoltunk a mészkőszikláig, ami a felszíntől 50–60 cm-rel kezdődik. Megállapítottuk, hogy a talajerózió működése ezen a részen hatványozottan érvényesül(t), egyrészt a föléje magasodó meredek sziklafal miatt, amelyről a víz folyamatosan mossa a humuszt és meszes palát, másrészt az alatta egykor folyó patak tevékenysége következtében. Így ha bármi is volt a lapályon a római korban az mára az erózió következtében nem maradt fenn, hanem egyszerűen lekopott a területről és a vízbe dőlt, ami továbbvitte. E felismerés után a kutatást befejeztük. A barlang kultikus célú használatának feltevése így se cáfolatot se megerősítést nem nyerhetett.

SZABÓ ÁDÁM

145. Kozármisleny, Almáslegelő

(Baranya megye) R

Az M6-56 gyorsforgalmi út tervezett nyomvonalának Baranya megyei szakaszán két részletben, 2001. április 10.–május 11. és október 8–18. között végeztünk terepbejárást. A területet a nyomvonalon 100-100 méteres sávban jártuk be, illetve adott esetben a lelőhely teljes kiterjedését meghatároztuk. A kijelölt terület 77,9%-át sikerült bejárni, a többi rész erdő, mocsár, gyep miatt járhatatlan volt.

A falu Almáslegelő nevű határrészében magas dombtetőn, D-DNy-i oldalon vízjárta laposba nyúló meredek oldalon nagy kiterjedésű (400×400 m) őskori (Baden) telepet találtunk (56. lh.).

A leletek a Janus Pannonius Múzeum gyűjteményébe kerültek.

KÁRPÁTI GÁBOR

146. Kőrösladány, Bikeri

(Békés megye) R

A magyar–amerikai Körös Regionális Régészeti Program ásatására 2001. június 18. és július 27. között került sor. A kutatási program célja a késő neolitikum–kora rézkor átmeneti időszakának vizsgálata az Alföldön.

A Kőrösladány, 14. sz. lelőhelyen a felszínen talált tiszapolgári edénytöredékek illetve paticsdarabok sűrűsödése alapján két, 2×2 méteres tesztszelvényt nyitottunk, hogy képet nyerhessünk lelőhelyünk állapotáról. Az 1. szondában objektum nélküli, viszonylag vastag, kevés kora rézkori edénytöredékeket és állatcsontot tartalmazó kultúrréteget találtunk, míg a 2. szelvényünkben kitermelt humusz legalján egykori építmény

paticsfalának maradványait figyeltük meg. Alatta határozott objektum nélküli kultúrréteg volt.

Az ásatás költségeit teljes egészében a National Science Foundation pályázatain elnyert összegek biztosították.

Az idei munkában részt vettek Horváth Ferenc (Móra Ferenc Múzeum, Szeged), Kékegyi Dorottya (Munkácsy Mihály Múzeum, Békéscsaba), Richard Yerkes (Ohio State University), Tod Froking (Dennison College), Kostalena Michelaki (University of Cambridge), Apostolos Sarris (University of Nebraska), Michael Galaty (Millsaps College), valamint amerikai és magyar egyetemi hallgatók.

GYUCHA ATTILA – WILLIAM A. PARKINSON

147. Kőszeg, Alsóvár

(Vas megye) Á, Kk, Ú

A korábbi kutatások alapján² nyilvánvaló volt, hogy a kőszegi Alsóvár délkeleti tornya eredetileg toronyvár (lakótorony) volt. Joggal feltettük tehát, hogy az északkeleti torony is hasonló rendeltetéssel bírt egykor. Ezért ragadtuk meg az alkalmat, amikor 2001 júliusában a Jurisics Vár Múvelődési Központ és Várszínház arról értesítette a múzeumot, hogy felújítást kívánnak végezni a toronyban.

A kőszegi Alsóvár északkeleti tornyának a 18. századig csak az első emeleten volt ajtaja, mégpedig falba épített lépcsővel egybekötve, amely a következő szintig vezet. A második szintről a harmadikra és a harmadikról a negyedikre falépcső vezet. A negyedik szint újkori kiképzésű ablakokkal ellátott, a többi azonban eredeti lőrés-ablakokkal épült az Árpád-korban.

A jelenlegi déli földszinti ajtót csak a 18. században vágták a vaskos falba, amikor téglából épített, dongaboltozatos pincét alakítottak ki a toronyban. Az ásatás során megtaláltuk a 18. századi téglapadlót, valamint a boltív Ny-K tengelyű boltvállait is, amelyet a kőfalba véstek bele, és erősen meszes habarccsal kötöttek meg. A mélységadatokat az 1995. évi ásatás 0 centiméteréhez mértük. A 18. századi déli ajtó küszöbszintjében 1958 után betonozták le a toronybelsőit. Ebből a rétegből (0–110 cm) újkori vascsáklyát, vastórt, szekér főrhécére való lábítóvasat találtunk, más haszontalan újkori törmelék mellett.

A téglapadló alatt nagy mennyiségű 17. századi zöldmázás, figurális és 1681-es évszámú kályhacsempét, számos konyhai edénytöredéket és csaknem ép edényt, öt darab vas ágyúgolyót, 25 db szakállas puska golyót, több nagyméretű kőgolyót találtunk.

160–200 cm mélységben került elő 12 db köpüs és egy tövises, 16. századi típusú kovácsoltvas számszerij

2 BAKAY KORNÉL: Árpád-kori vár, lakótorony és védmű Kőszegen. *Savaria* 19/2 (1990) 54–64. BAKAY KORNÉL: A középkori Kőszeg. *Kőszeg évezredei* 1. Kőszeg, 2001.